

Alvar Aalto

Arkkitehti Alvar Aalto
eli Hugo Alvar Henrik Aalto
syntyi vuonna 1898 Kuortaneella
ja kuoli vuonna 1976 Helsingissä.

Alvar Aalto on tunnetuin
suomalainen arkkitehti.
Hän suunnitteli taloja ja
huonekaluja ja laati asemakaavoja
yli 50 vuoden ajan.
Hän aloitti työnsä 1920-luvulla
ja jatkoi 1970-luvulle asti.

Alvar Aallon lähtökohta
rakennusten suunnittelussa oli,
että niiden tuli olla käytännöllisiä
ja tarkoituksenmukaisia.
Ehkä tunnetuin Alvar Aallon
suunnittelema rakennus on
Finlandia-talo Helsingissä.

Suomen lisäksi Aallon suunnitteleamia
rakennuksia on muun muassa
muissa Pohjoismaissa, Saksassa
ja Yhdysvalloissa.

Kuortaneen rauhasta Jyväskylän sekamelskaan

Alvar Aallon vanhemmat muuttivat maaseudulta, Kuortaneelta Jyväskylään vuonna 1903. He halusivat tarjota lapsilleen paremmat mahdollisuudet koulunkäyntiin. Ympäristön muutos oli suuri. Lakeus muuttui järvien ympäröimiksi kukkuloiksi, kylätie kaupungiksi ja lehmien ammunta kaupungin meluksi.

Alvarin kohdalla vanhempien toiveet koulunkäynnistä toteutuivat hyvin. Alvar Aalto pääsi ylioppilaaksi Jyväskylän lyseosta ja lähti opiskelemaan Helsinkiin, jossa hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1921. Koulupoikana ja opiskelijana hän kirjoitteli teräviä pakinoita ja piirsi pilakuvia lehtiin. Valmistuttuaan Alvar Aallolla oli oma arkkitehtitoimisto Jyväskylässä ja Turussa sekä lopulta Helsingissä.

Alvar Aallon ensimmäinen merkittävä suunnittelutehtävä oli Jyväskylän työväentalo vuosina 1924–1925. Talossa oli muun muassa teatteri, kerhotiloja, ravintola ja kahvila. Aalto oli kouluajoista alkaen ollut kiinnostunut muinaisen antiikin ajoista ja Italiasta. Se näkyi koko hänen elämäntyössään ja jo ensimmäisessä suurtyössä Jyväskylän työväentalossa.

Aviopuolisot tukivat työtä

Vuonna 1923 Alvar Aalto solmi avioliiton toimistossaan työskennelleen toisen arkkitehdin, Aino Marsion kanssa. He saivat kaksi lasta, Johannan ja Hamilkarin.

Aviopari työskenteli tiiviisti yhdessä. He keskustelivat tekeillä olevista suunnittelutöistä, ja Alvar luotti vahvasti Ainon näkemyksiin.

Alvar Aalto halusi olla esillä. Aino Aalto vetäytyi taustalle. Hänen erikoisalaansa olivat keittiöt ja ravintolat sekä lastentarhat ja yleensä lasten ympäristöt.

Aino Aalto kuoli varhain, jo vuonna 1949. Sen jälkeen Alvar Aalto avioitui toisen arkkitehdin, Elissa Mäkinien kanssa. Elissa Aallosta tuli Aino Aallon tavoin tärkeä työtoveri ja läheinen elämäkumppani. Yhdessä Elissa Aallon kanssa Alvar Aalto suunnitteli kuuluisimmat rakennuksensa.

Rakennusten pitää olla käytännöllisiä

Alvar Aalto toi Suomeen *funktionalismiksi* kutsutun rakennustaiteen tyyliuunnan. Sen mukaan rakennusten tuli olla käytännöllisiä ja tarkoituksenmukaisia.

Alvar Aallon suunnittelema Paimion sairaalan rakennus aloitti tämän uuden suunnan Suomessa. Rakennus valmistui lopullisesti vuonna 1933.

Paimion sairaalan suunnittelussa Aalto kiinnitti huomiota potilaan viihtyvyyteen. Hän halusi, että jo itse rakennus edistää paranemista. ”Rakennuksen, värien ja huonekalujen on annettava sairaalle potilaalle mahdollisuus lepoon ja lämpöön”, Aalto korosti.

Myös Aallon suunnittelema Viipurin kirjasto herätti huomiota. Se valmistui vuonna 1935.

Vuosien kuluessa kirjasto on rappeutunut huonoon kuntoon. Viime vuosina kirjastoa on alettu korjata Suomen ja muiden maiden tuella. Tavoitteena on pelastaa rakennus ja saada talo entiseen kuntoonsa.

Luonto huomioon suunnittelussa

Aallon mielestä myös ympäröivä luonto tuli ottaa huomioon, kun suunniteltiin rakennuksia tai laajempia alueita. Hän sovelsi ajatustaan esimerkiksi Sunilan tehdasyhteisön suunnittelussa. Sunila rakennettiin vuosina 1936–1939 Kotkaan.

Toisen maailmansodan puhkeaminen
oli järkytys Alvar Aallolle.
Sodan jälkeen hän alkoi
etsiä ratkaisumalleja,
kuinka Suomea tulisi jälleenrakentaa.

Hän paneutui valmistalojen
kehittämiseen, jonka hän oli
aloittanut ennen sotaa.
Näin Alvar Aalto alkoi suunnitella
myös yksityistaloja.
Hän suunnitteli hyvin luontoon
sijoittuvia kerros- ja rivitaloja.

Ehkä kuuluisin ja merkittävin
Aallon suunnittelemista
yksityistaloista on
Villa Mairea Noormarkussa.
Sen hän suunnitteli
Ahlströmin tehtaanjohtajalle
Harry Gullichsenille ja
tämän puolisolle Mairelle.

Artek – huonekaluja ja laseja

Alvar Aalto oli mukana perustamassa
Artek-nimistä yhtiötä,
joka toimii edelleen.
Artekia hän itse nimitti
taideteolliseksi keskuksesi.
Artek tuottaa muun muassa huonekaluja
sekä suunnittelee sisustuksia,
kodinesineitä ja tekstiileitä.
Artekin huonekalut tehdään pääosin
taivutetusta puusta ja vanerista.

Tunnettuja ovat myös monet lasiesineet, esimerkiksi Aalto-maljakot ja arkikäyttöön tarkoitetut juomalasisarjat. Artekin tuotteet herättivät heti ja herättävät yhä edelleen suurta kiinnostusta ympäri maailmaa.

Alvar Aallon suunnittelemat Paimio-tuoli ja Aalto-jakkara ovat edelleen tunnettuja huonekaluja.

Finlandia-talon luoja

Alvar Aalto toimi pitkään, yhteensä 15 vuotta, Suomen Arkkitehtiliiton puheenjohtajana. Hän luopui tehtävästä vuonna 1958. Eräs syy oli, että nuoret arkkitehdit arvostelivat Aallon näkemyksiä. Se satutti Aaltoa kovasti. Aalto oli aiemmin esiintynyt ja kirjoittanut paljon. Eronsa jälkeen hän vetäytyi julkisuudesta ja keskittyi suunnitteluun.

Alvar Aallon töitä on eri puolilla Suomea. Jyväskylän yliopiston rakennukset ja koko yliopiston alue, Seinäjoen kirkko ja kaupungintalo sekä Rovaniemen Lappia-talo ovat hyviä esimerkkejä Aallon upeista rakennuksista.

Ehkä tunnetuin Alvar Aallon suunnittelema suomalainen rakennus on Finlandia-talo Helsingissä.

Finlandia-talo on konsertti- ja kokouskeskus.
Se tarjoaa hyvät puitteet konserteille
ja viihdetilaisuuksille sekä
myös kokouksille ja
kansainvälisille suur tapahtumille.

Finlandia-talo rakennettiin
kahdessa vaiheessa:
päärakennus valmistui vuonna 1971
ja kokoussiipi vuonna 1975.
Rakennuksien eri tiloja voidaan
muunnella joustavasti ja
käyttää yhdessä tai erikseen.

Talon ulkopinta on italialaista
Carrara-marmoria ja Oulaisten graniittia.
Marmori on täytynyt välillä uusia,
koska se ei ole kestänyt Suomen säätä.
Marmoria Aalto käytti niin
sisällä kuin ulkopinnoissakin.
Valkoinen marmori ja musta graniitti
muodostavat toisilleen kauniin
vastakohdan Finlandia-talossa.

Marmori toimi Aallolle yhdyssiteenä
hänelle rakkaaseen Italian alueen kulttuuriin,
jonka hän halusi tuoda myös kotimaahansa.

Suurmies Alvar Aalto

Alvar Aalto oli 1950-luvun lopulta lähtien
tunnettu ja arvostettu mestari
niin Suomessa kuin ulkomailla.
Hänet nimitettiin useiden
yliopistojen kunniatohtoriksi,

lisäksi hänelle myönnettiin korkeita kotimaisia ja ulkomaisia kunniamerkkejä ja tunnustuksia.

Suomalaiset ihailijat nostivatkin hänet suomalaiseksi suurmieheksi Jean Sibeliuksen ja Paavo Nurmen rinnalle. Aalto ja Finlandia-talo olivat kuva-aiheita myös vanhassa 50 markan setelissä.

Alvar Aalto oli synnynnäinen kilpailija. Hän tahtoi olla voittaja ja keskushahmo. Alvar Aaltoa on luonnehdittu huumorintajuiseksi herrasmieheksi. On myös sanottu, että hänen luonteessaan oli liiallista kunnianhimoa, röyhkeyttä ja itsetehostusta. Aaltoa ihailtiin, mutta muiden suurmiesten tapaan hän sai kohdata myös kateutta ja arvostelua.

Hiljainen hetki Finlandia-talossa

Alvar Aalto kuoli 11. toukokuuta 1976. Useita töitä oli kesken. Elissa Aalto teki monta niistä loppuun. Yhä tänään Aallon maine maailmalla on korkea. Hänen suunnittelemaansa rakennuksia tutkitaan ja niistä löydetään uutta ihailtavaa ja opittavaa jatkuvasti.

Alvar Aalto osasi suhtautua taiteeseensa myös hartaudella. Pekka Suhonen on kirjoittanut asiasta seuraavasti:

*Alvar Aalto saattoi joskus
ilmestyä yllättäen Finlandia-talolle.
Hän pyysi vahtimestaria avaamaan
oven edustuskahvioon.
Siellä hän istui hiljaisuudessa yksin,
nautti luomansa tilan rauhasta ja
antoi silmiensä levätä yksityiskohdissa.
"Hartaushetken" päätyttyä hän poistui
yhtä varkain kuin oli tullutkin. 🐾*